

Læringsmiljøsentret
Nasjonalt senter for læringsmiljø
og atferdsforskning

Universitetet i Stavanger

Fosennettverket, 24.september 2021

Inkluderande læringsmiljø og undervisning - å støtte fagleg og sosial læring i lys av LK20

Randi M. Sølvik

Fokus fram til lunsj

- Læringsmiljø – læring
- Handlingsrommet i lærar-elev relasjonen
- Samanhengen i fagleg og sosial læring

Foto: iStock

Læringsmiljø - læring

Læringsmiljø er avgjerande for kva elevane lærer på skulen:

- om seg sjølv
- om andre
- av fagleg kunnskap

Foto: iStock

“... for vi vet
at trygge barn lærer
også best!”

Jan Tore Sanner, 18. mars 2019

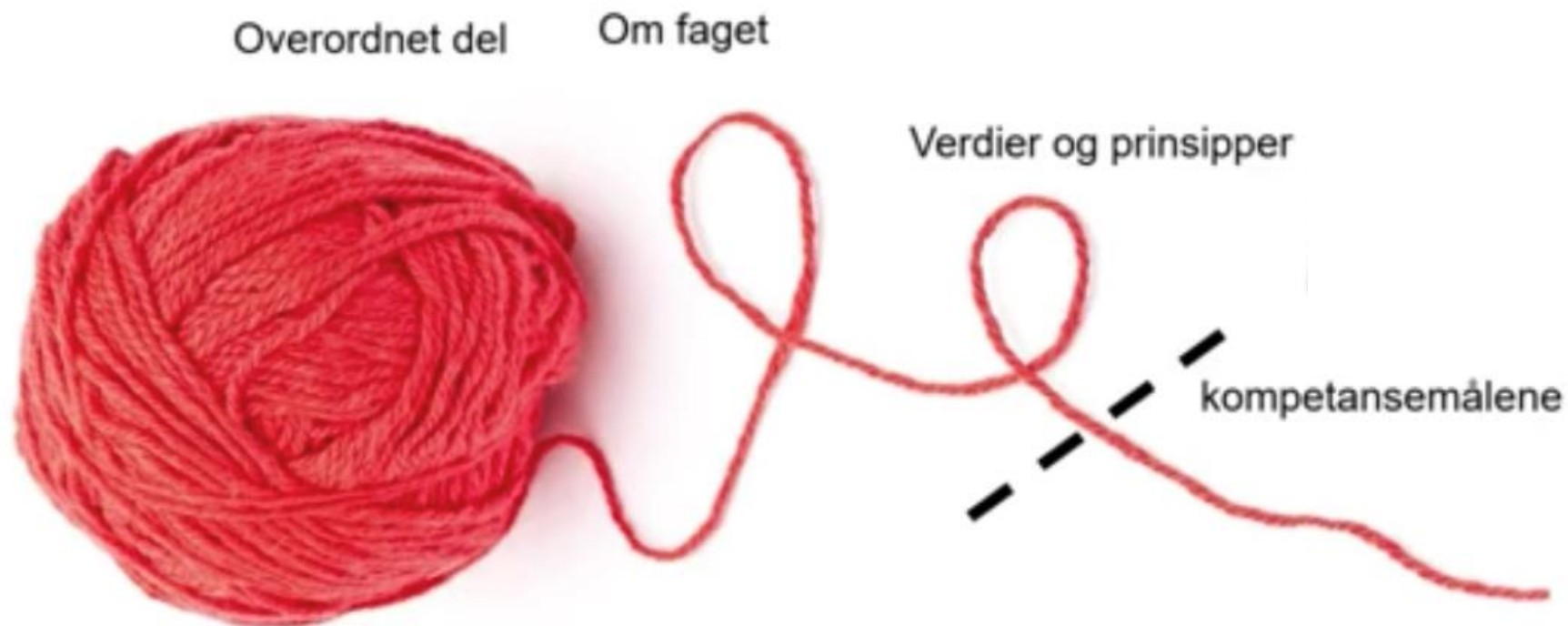
Foto skjermdump: <https://www.utdanningsnytt.no/laereplaner/sanner-vil-ha-rydding-i-jungelen-av-laereplanmal/154988>

Inkluderande læringsmiljø

Idealet om den røde tråden

Potensiell utfordring i praksis?

Skjermdump: M.B. Balas innlegg på Utdanningsforbundets kveldsseminar: Fagfornyelsen og skoleledere, 11.02.20

Elevdeltaking og engasjement

- Læreplanverket (LK20) løftar fram:
 - Handlemåtar i kompetansemåla: leike, eksperimentere, undre seg, reflektere, samtale om, utforske, argumentere, vurdere etc.
 - Framhevar den aktive og deltakande elev
- Forsking underbyggjer **deltaking** og **engasjement** som sentralt for **elevane si læring**
(t.d. Darling Hammond 2008; DuFour & Dufour, 2015; Hamre mfl. 2013; Mercer & Littleton, 2007; Schwartz mfl., 2005)

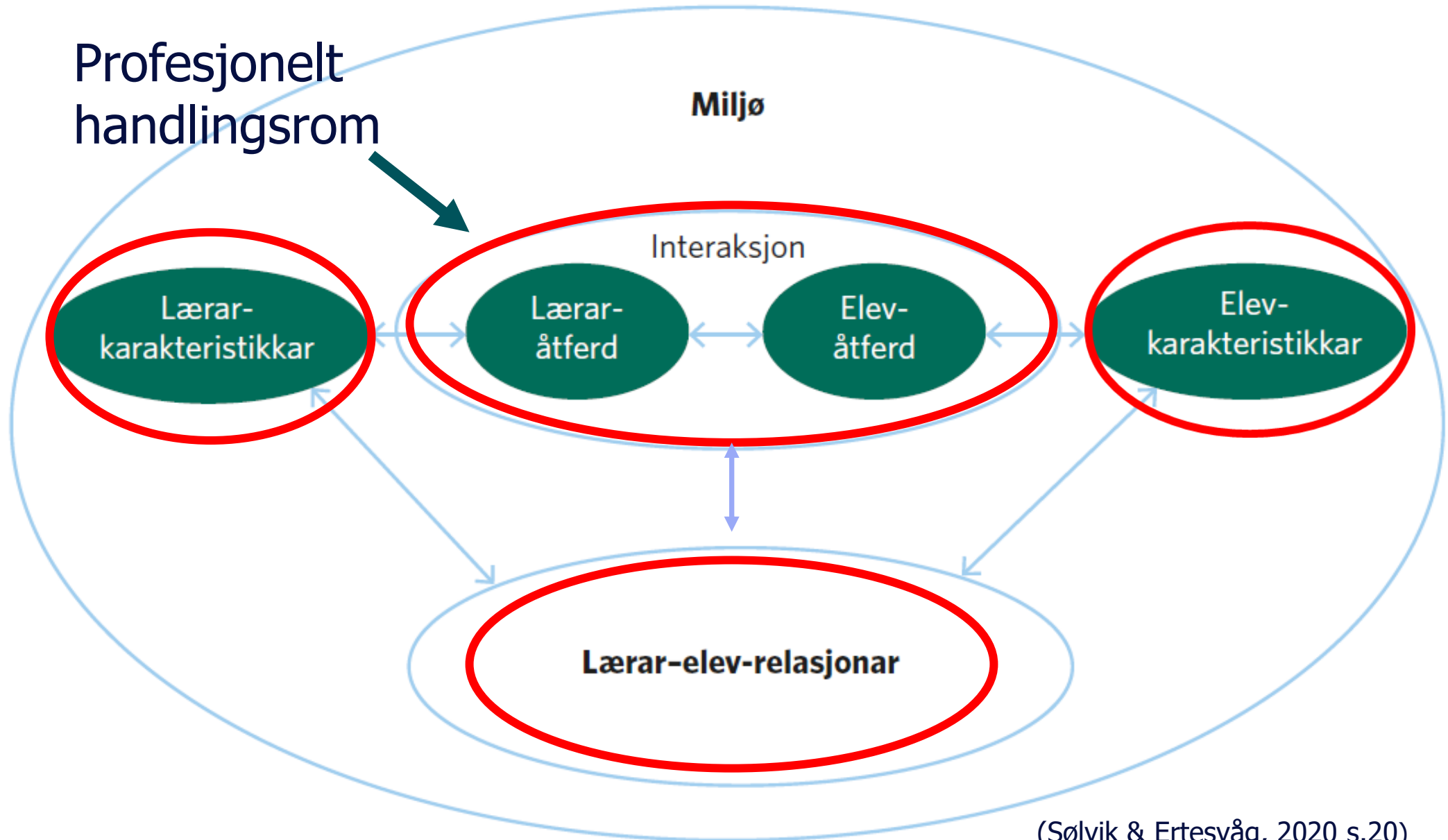
Kva skal til for at
du deltek og engasjerer deg
i ein samtale eller i ein situasjon der du
skal løyse ei utfordring saman med andre?

Profesjonelt handlingsrom

- Kva kan læraren gjere for å støtte elevane si læring?
- Fagleg innhald
- Metode ansvar – val av aktivitetar
- Relasjonen mellom lærar og elev:
 - Interaksjonane i klasserommet
 - Korleis ein tek i bruk strukturar, materiell, tilpassar aktivietar osv for å legge til rette for elevane si læring

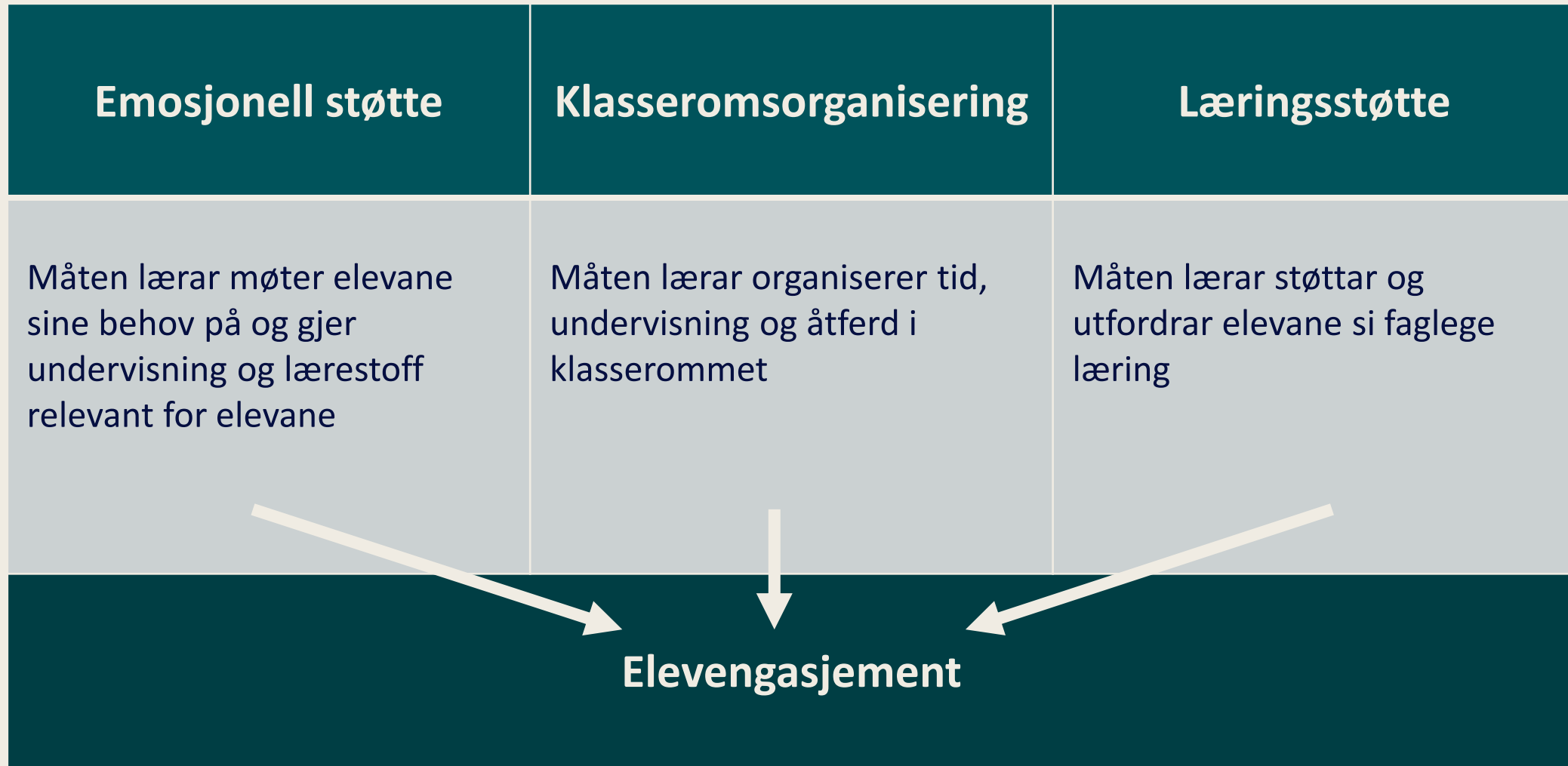
Foto: iStock

Profesjonelt handlingsrom

(Sølvik & Ertesvåg, 2020 s.20)

Klasseromsinteraksjonar - undervisningskvalitet

(Pianta, Hamre og Mintz, 2012)

CIESL prosjektet

- Overordna funn indikerer at lærarar som gruppe
 - utøver god emosjonell støtte i klasserommet
 - strukturerer og organiserer aktivitetar og åtfærd i klasserommet på ein god måte
- Stemmer godt overeins med skulepolitiske satsingar knytt til klasseleiing siste 20-30år
- Stor variasjon i undervisningskvalitet mellom klasserom og mellom skular

Ledelse i klasserommet

– undervisningskvalitet fra teori til praksis

Randi M. Sølvik og Sigrun K. Ertesvåg (red.)

Engelsktime på 10.trinn (Sølvik, 2020)

Elevane har lytta til ei engelsk forteljing om miljøvern. Læraren forsøker å involvere elevane ved å spørje kva miljøtiltak dei bidreg med. Han beveger seg rundt i klasserommet. Når han stiller spørsmål stoppar han bak eleven.

Lærer: “What do you do to save the environment, Kasper?”

Kasper ser rett fram og ristar på hovudet.

Lærer svarar, tydeleg oppgitt i stemmen:

“Nothing? You don’t know. Maybe you should start thinking about it.”

Læraren går vidare mellom pulttrekkene, og stoppar bak ein ny elev og stiller eit nytt spørsmål.

Matteundervisning på 5.trinn (Sølvik, 2020)

Anne: « $2 \times 10 + 4 \times 1$ er 24. Eg tar to gangetall saman.»

Fleire elevar seier i kor: «hæ?»

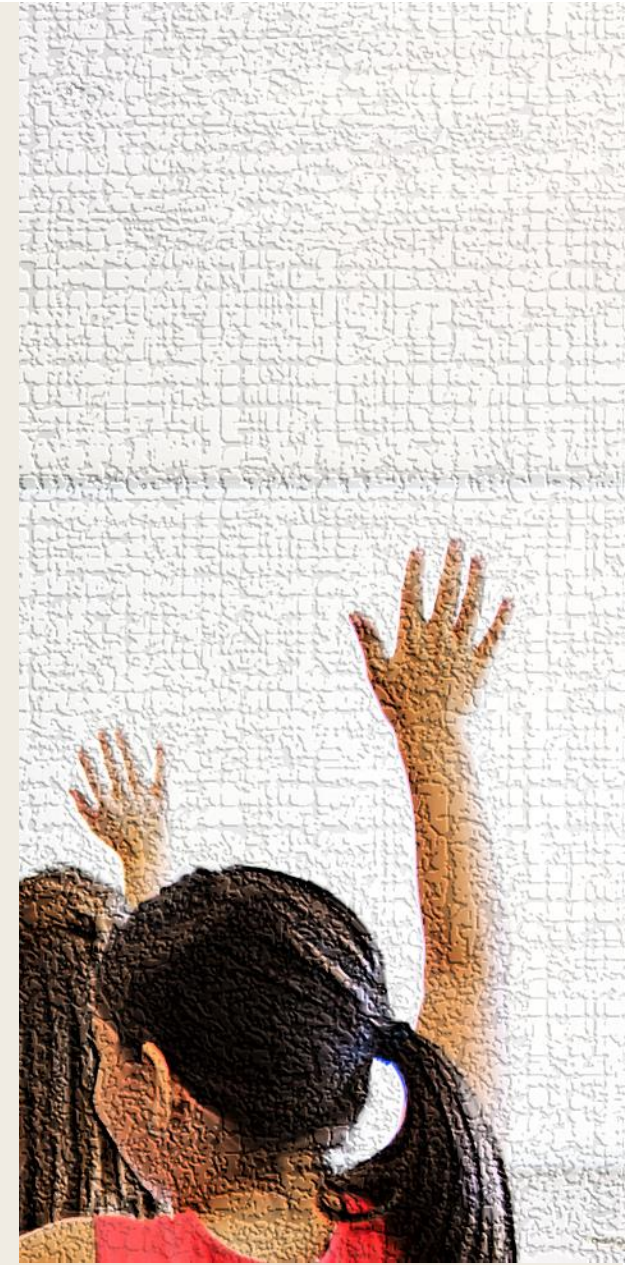
Lærer: «Ikkje sei «hæ», for då er det vanskeleg å tenkje vidare.» Ho henvender seg til Anne: «Få høyre korleis du tenkte.»

Anne: « 2×10 er 20 og så legg me på 4×1 . Då blir det 24 til saman.»

Lærer: «Veldig bra. Anne sa $2 \times 10 + 4 \times 1$. Var det lov eller?»

Fleire elevar: «Ja.» «Det blir jo fortsatt 24.»

Lærer: «Det gjer jo det.»

Læringsmiljø – elevengasjement – læring

Aktiv etablering og vedlikehold av læringsmiljøet

- Aukar elevane si deltaking i undervisninga
- Dannar grunnlag for å støtte og utfordre elevane si læring

(Sølvik & Glenna, 2021)

Walk & talk

1. Kva er avgjerande for at **elevane** skal kunne vera aktivt deltakande i undervisninga (i leik, dialog, refleksjon, problemløsning, kritisk tenking osv.)?

2. Korleis kan **du, i din rolle**, bidra til at fleire elevar kan delta aktivt gjennom skuledagen?

Felleskapande undervisning - fagleg og sosial læring i sammenheng

Fellesskapande undervisning

- Læringsmiljøet i klassen som
 - utviklende, demokratiske og inkluderende?
 - eller undertrykkende og ekskluderende?
- Vaksne i skulen har ansvar for å planlegge og utvikle fellesskapet og det «gyldige vi» i klassen (Eriksen & Lyng, 2018; Hansen, 2014)

Foto: iStock

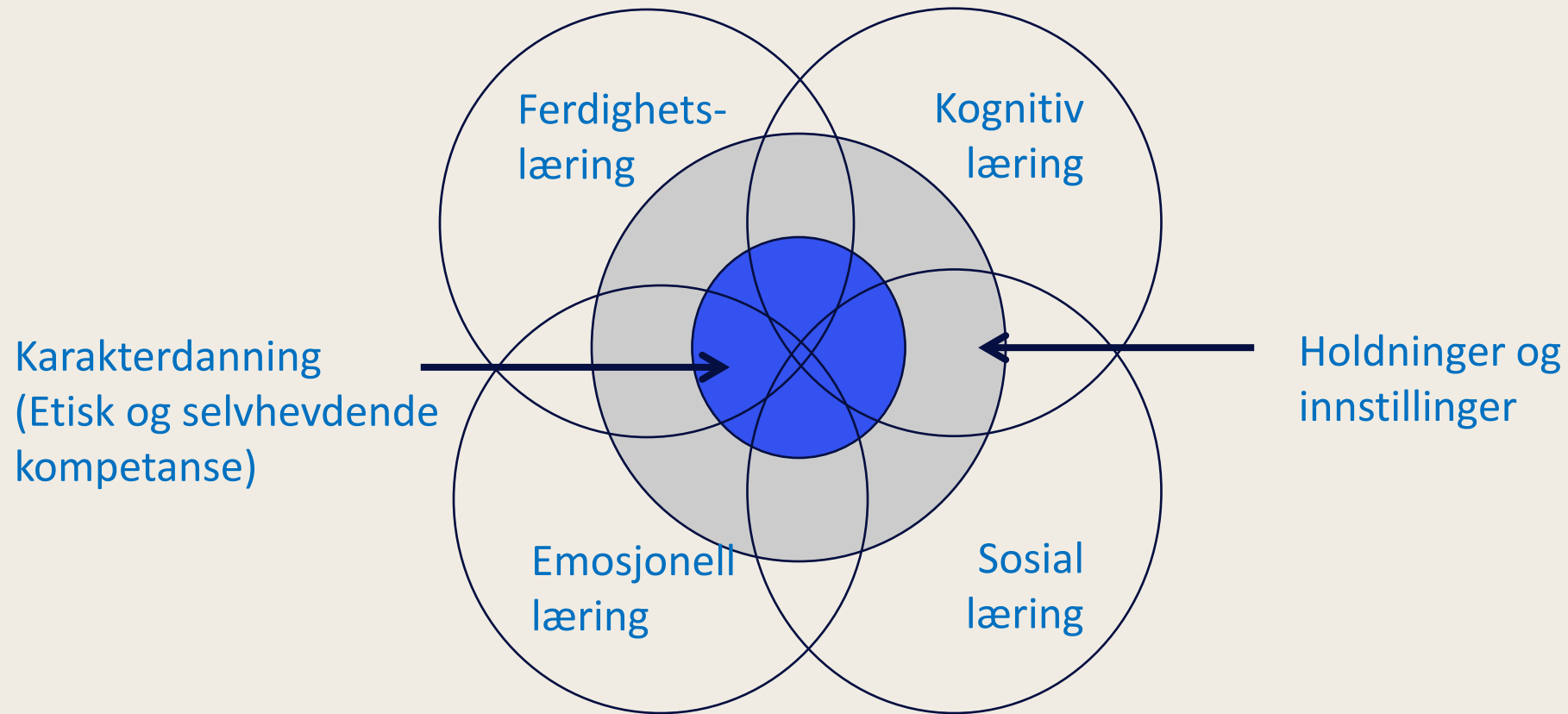
Fagleg og sosial læring i sammenheng

«Skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig.

(...) Sosial læring skjer både i undervisningen og i alle andre aktiviteter i skolens regi. Faglig læring kan ikke isoleres fra sosial læring.» (Overordna del)

Læringsprosessen er kompleks

(Befring, 2014)

Djupnelæring

- djupare læring - ein prosess der ein blir i stand til å **overføre og anvende** det ein har lært i nye situasjonar eller samanhengar
- Overføre og anvende – førebu for framtidig læring (t.d. å lære å lære)
- djupare læring **føregår innafor tre overordna, dels overlappende kompetanseområder** (Pellegrino & Hilton 2012):
 - kognitiv kompetanse
 - sjølvregulerande kompetanse
 - mellom-menneskeleg kompetanse

Fornya kompetanseomgrep

“Kompetanse er å kunne **tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter** til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenking.”

(overordna del, kap 2.2.)

Lærer 7.trinn:

«Der forklarte du fasane i vatn, og du forklarte dei veldig godt også. Du forklarte ikkje kretsløpet til vatnet, men du forklarte noko anna veldig bra, nemleg korleis vatn kan endre form. Dei overgangane er viktige i kretsløpssyklusen også, fordi både fordamping og kondensering er del av vatnet sitt kretsløp. Det var fint at du repeterte det for oss.»

(Sølvik & Glenna, 2021)

Foto: iStock

Å planlegge og risikovurdere undervisning

Gruppe-
samansetning

Klassekultur

Sosioøkonom.
forskjellar

Personleg økonomi

Forbruk hos den enkelte

Refleksjon som
læringsstrategi

Undervisningspraksis i tråd med
kompetansemål

modell inspirert av Bergkastet

Å planlegge og risikovurdere undervisning

50%

Sosial og
emosjonell
tilrettelegging

50%

Fagleg innhald

100%

Undervisningspraksis

IGP

- Individuelt:

1. Skriv ned **to** ting du gjer eller har observert blitt gjort for å legge til rette for eit inkluderande læringsmiljø i fagleg undervisning
2. Skriv ned **ein** ting du meiner bør utviklast for å betre legge til rette for eit inkluderande læringsmiljø.

- Gruppe:

1. La alle dele sine stikkord utan avbryting
2. Snakk saman og bli einige om eit tips til korleis de kan bidra til å skape eit klassemiljø som er prega av åpenhet og kommunikasjon?

- Plenum:

- Del tipset frå gruppa - gi Julian eit svar 😊

Eit inkluderande læringsmiljø

«Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.

Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling.»

(overordna del)

Foto: iStock

Referansar

- Befring, E. (2014). *Den forløsende pedagogikken. Læringsvilkår som gjør gode skoler gode*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Darling-Hammond, L. (2008). Conclusion: Creating schools that develop understanding. In L. Darling- Hammond (Ed.), *Powerful learning. What we know about teaching for understanding* (1st ed.). San Fransisco, CA: Jossey-Bass.
- DuFour, R., & Dufour, R. (2015). Deeper Learning for Students Requires Deeper Learning for Educators. In J. A. Bellanca (Ed.), *Deeper learning Beyond 21st century skills*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Eriksen, I.M., & Lyng, S.T. (2015). Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker. NOVA rapport 14/15
- Hamre, B. K., Pianta, R. C., Downer, J. T., DeCoster, J., Mashburn, A. J., Jones, S. M., Hamagami, A. (2013). Teaching through Interactions: Testing a Developmental Framework of Teacher Effectiveness in over 4,000 Classrooms. *The Elementary School Journal*, 113(4), 461-487. doi:doi:10.1086/669616
- Hansen, H. R. (2014). Fællesskabende didaktikker. I H. R. Hansen, & D. M. Søndergaard (red.), Nye perspektiver på mobning (s. 63-72). *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift* Bind 51, Temanummer.
- Mercer, N., & Littleton, K. (2007). *Dialogue and the development of children's thinking: A sociocultural approach*. Routledge.
- Pellegrino, J. W., & Hilton, M. L. (2012). *Education for Life and Work: Developing Transferable Knowledge and Skills in the 21st Century*. Washington, DC: The National Academies Press.
- Pianta, R. C., Hamre, B. K., & Mintz, S. L. (2012). *Classroom Assessment Scoring System: Secondary Class*. Teachstone.
- Schwartz, D. L., Bransford, J. D. & Sears, D. (2005). Efficiency and innovation in transfer. In J. Mestre (Ed.), *Transfer of learning: Research and Perspectives*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Sølvi, R.M. (2020). Djupare læring og undervisningspraksis - å førebu elevar på framtidig læring. I: R.M. Sølvi og S.K.Ertesvåg (red). *Ledelse i klasserommet - undervisningskvalitet fra teori til praksis*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Sølvi, R.M. & Ertesvåg, S.K. (2020). Leiarskap og interaksjonar i klasserommet. Eit innleiande kapittel. I: R.M. Sølvi og S.K.Ertesvåg (red). *Ledelse i klasserommet - undervisningskvalitet fra teori til praksis*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Sølvi, R.M. & Glenna, A.E. (2021). Teachers' potential to promote students' deeper learning in whole-class teaching: An observation study in Norwegian classrooms. *Journal of Educational Change*. <https://doi.org/10.1007/s10833-021-09420-8>

Læringsmiljøsentret
Nasjonalt senter for læringsmiljø
og atferdsforskning

Universitetet i Stavanger

læringsmiljøsentret.no